Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

Українська Академія Наук

Гілея

Науковий вісник

Збірник наукових праць

- Історичні науки
- Філософські науки
- Політичні науки

Випуск 60 (№ 5)

Київ – 2012

Передплатний індекс: 49387 **ISSN 2076-1554**

Збірник засновано 2004 року
Вихід з друку – щомісячно

Фахове видання з філософських, політичних та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України № 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу масової інформації серія КВ № 16332 – 4804 ПР від 24 лютого 2010 р.

Шеф–редактор:
АНДРУЩЕНКО В.П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Національної академії педагогічних наук України

Головний редактор:
ВАШКЕВИЧ В.М., доктор філософських наук, професор, академік Української академії наук

Заступник головного редактора:
КРИВОШЕЯ В.В., доктор історичних наук, академік Української академії наук

Відповідальний секретар:
ХАЛАМЕНДИК В.Б., доктор філософських наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

З історичних наук:

Войцехівська І.Н., доктор історичних наук, професор

Гончар Б.М., доктор історичних наук, професор

Дробот І.І., доктор історичних наук, професор

Журба М.А., доктор історичних наук, професор

Колесник В.Ф., доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України

Макарчук С.С., кандидат історичних наук, доцент

Михайлюк В.П., доктор історичних наук, професор

Нестуля О.О., доктор історичних наук, професор, академік Української академії наук

Солдатенко В.Ф., доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України

Стоян Т.А., доктор історичних наук, доцент

Сушко О.О., доктор історичних наук, професор

Фіров П.Т., кандидат історичних наук, доцент

Чернега Л.М., доктор історичних наук, професор

З філософських наук:

Акопян В.Г., кандидат філософських наук, старший науковий співробітник, академік Української академії наук

Базалук О.О., доктор філософських наук, професор

Бех В.П., доктор філософських наук, професор, академік Української академії політичних наук

Бондаренко О.В., доктор філософських наук, професор

Волинка Г.І., доктор філософських наук, професор

Герасимова Е.М., доктор філософських наук, доцент

Жадько В.О., доктор філософських наук, професор

Куцепал С.В., доктор філософських наук, професор, академік Української академії наук

Закович М.М., доктор філософських наук, професор

Михальченко М.І., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Української академії політичних наук

Оніпко О.Ф., доктор технічних наук, професор, академік Української академії наук

Предборська І.М., доктор філософських наук, професор

Хімченко О.Г., кандидат філософських наук, професор, член-кореспондент Української академії наук

Яшанов С.М., доктор педагогічних, професор

З політичних наук:

Андрусишин Б.І., доктор історичних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України

Бабкіна О.В., доктор політичних наук, професор

Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Євтух В.Б., доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України

Іванов М.С., доктор політичних наук, професор

Картунов О.В., доктор політичних наук, професор, академік Української академії політичних наук

Котигоренко В.О., доктор політичних наук, професор, академік Української академії політичних наук

Оніщенко І.Г., доктор політичних наук, професор

Римаренко С.Ю., доктор політичних наук, професор

Шаповал Ю.І., доктор історичних наук, професор, академік Української академії політичних наук

Шкляр Л.Є., доктор політичних наук, професор

Гілея:* науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2012. – Випуск 60 (№5). – 814 с.

Друкується за рішенням:
Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол №9 від 26 квітня 2012 р.);
Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 12-04-26 від 26 квітня 2012 р.)

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

***Гілея** – в стародавні часи територія лісової Скіфії між Борисфеном (Дніпром) і Гіпанісом (Південним Бугом). Рештки цієї «лісової квітки» залишилися до теперішнього часу на території Миколаївської та Херсонської областей. (Докладніше див.: Геродот. Історія.IV.16-25).

© Редакційна колегія, 2012
© Автори статей, 2012
© Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2012
© ВГО Українська академія наук, 2012

ВІННИЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Вінницький національний технічний університет) керівник Денисюк С.Г., кандидат політичних наук
E-mail: svitlana.denisyuck@yandex.ua

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара) *керівник* ***Вершина В.А.****, кандидат філософських наук, доцент*
E-mail: vivi.dp@mail.ru

ДОНЕЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Донецький національний університет) *керівник* ***Андрієнко О.В.****, кандидат філософських наук, доцент*
E-mail: elena_andrienko8@mail.ru

ЗАПОРІЗЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Запорізький національний технічний університет) *керівник* ***Ємельяненко Є.О.****, кандидат філософських наук, старший викладач*
E-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Прикарпатський нацональний університет імені Василя Стефаника) *керівник* ***Дичковська Г.О.****, кандидат філософських наук, доцент*
E-mail: go_osmomysl@ukr.net

ЛУГАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Східноукраїнський національний університет імені В. Даля) *керівник* ***Михайлюк В.П.****, доктор історичних наук, професор*
E-mail: vital_mih@ukr.net

ЛЬВІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Національний університет «Львівська політехніка»)
керівник ***Карівець І.В.****, кандидат філософських наук, доцент*
E-mail: sacre@ukr.net

МАРІУПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Маріупольський державний університет) *керівник* ***Дегтеренко А.М.****, кандидат політичних наук, доцент*
E-mail: degterenko777@ukr.net

МИКОЛАЇВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Південнослов'янський інститут Київського славістичного університету)
керівник ***Хімченко О.Г.****, кандидат філософських наук, професор, член-кореспондент УАН; координатор* ***Макарчук С.С.****, кандидат історичних наук, доцент*
E-mail: Alex_x_5@ukr.net або rvgreabis@farlep.mk.ua

УДК 1(091):17.024.4:111.61

Льовкіна О.Г.

Постановка проблеми діяльності в історії філософії

Аналізуються загальні гносеологічні та онтологічні передумови формування діяльнісно–практичного підходу у філософії, а також презентуються вироблені в європейській та американській думці під- ходи щодо вирішення проблеми побудови універсальної методології діяльності.

Ключові слова: *праксеологія, діяльність, організація, тектологія, ефективність, універсальна методологія, досвід, суб'єкт діяльності.*

Епоха кардинальних суспільних трансформацій, в яку ми живемо, потребує розроб- ки методів, застосування яких дозволить вдосконалити людську діяльність і підвищити її ефективність. Нове переосмислення провідних концепцій філософії діяльності, насамперед їх ідей, понятійно–категоріального апарату і методології, на переконання дисертанта, надасть змогу адекватно описати, дослідити і розв'язати сучасні проблеми як на рівні нашої держави, так і на рівні світової спільноти. Більшість дослідників фено- мену людської практики зазначають, що людина є насамперед перетворювачем буття, а філософія має досліджувати закони та способи такого перетворення. Необхідність вдосконалення методів людської діяльності для подолання складних соціально–еко- номічних, політичних, культурних та інших проблем, пов'язаних із глобальними суспільними трансформаціями, зумовлює посилення інтересу до методологічних пропозицій, розроблених представниками філософії діяльності, а також до ідейних витоків та генези праксеологічних досліджень.

Традиція філософського осмислення суспільства з використанням практичного підходів є досить давньою і бере свій початок у працях Платона й Аристотеля. В Новий час ця традиція насамперед продовжувалась у британській філософії (у вченнях Дж. Локка, Б. Мандевіля, А. Фергюсона, Д. Юма, І. Бентама, Дж. С. Мілля та ін.). В німецькій школі політичної економії поєдналися соціальний та економічний підходи (розробниками цієї теорії були М. Вебер та В. Зомбарт). У Франції розвивались ідеї «інженерного» підходу до керування суспільством (К.А. Сен–Сімон, О. Контом та ін. Ґенеза власне праксеологічних проектів почалась із вчення про діяльність Л. Бурд'є (цей мислитель вперше запровадив сам термін «праксеологія»), а згодом набула розвитку у теорії А. Еспінаса. У 20–ті рр. XX ст. наш співвітчизник Є.Є. Слуцький публікує роботу, в якій також використовує термін «праксеологія». Але вказані вище праксеологічні розвідки носили спорадичний характер. Хронологічно перша філо- софська праксеологічна школа виникла на початку XX ст. в Бельгії. Найвідомішим її представником був Ж. Гостеле. В Росії основні праксеологічні дослідження були проведені у 20–тих роках XX ст. у працях О.О. Богданова. І хоча російський вчений назвав свою теорію – «тектологією» (він розумів її як всезагальну організаційну науку), Т. Котарбіньський завжди розглядав це вчення саме як варіант загальної праксеології. Неоавстрійська школа праксеології, яка представлена насамперед теоріями Л. Мізеса та Л. Хайєка, має безсумнівну ідейну спорідненість з тектологією О.О. Богданова та праксеологією Т. Котарбіньського. Але в даному дослідженні ми будемо намагатися простежити розвиток філософських ідей, що вплинули на формування філософії діяльності XX століття.

Серед зарубіжних вчених, які досліджували праксеологічні аспекти людської життєдіяльності, слід згадати А.Л.Шательє, М.Марковича, С.Стояновича, К.Косика, Е.Фішера, Е.Блоха, Р.Гароді, Ф.Марека та ін. На пострадянському просторі ідеї прак- сеологів також неодноразово ставали предметом змістовних науково–теоретичних досліджень. У цьому контексті слід зазначити роботи В.І.Васюкова, А.В.Авілова, В.Л.Абушенка, Ю.С.Шинкаря, А.Н.Шумана та інших авторів. В українській філософії дослідження праксеології здійснювали такі вчені як Є.Є.Слуцький, В.Х.Арутюнов, В.М.Свінціцький, І.В.Бичко та багато інших.

Метою даної дослідження є окреслення основних іде йних витоків тектології та праксеології – теорій ефективної діяльності в історико–філософському контексті.

Зважаючи на те, що у даному дослідженні акцент робиться на витоках праксео- логічних ідей, автором було розглянуто ряд філософських вчень, представники яких зробили суттєвий внесок у розвиток філософії діяльності.

Зокрема, розглянуто пози- тивістське вчення Р. Авенаріуса та Е. Маха, яке вплинуло на формування світоглядних переконань засновника тектології О.О. Богданова. Зазначено, що в межах емпіріокри- тицизму (емпіріомонізму) було здійснено спробу «очищення» природничо–наукового знання від «залишків» метафізично–умоглядних роздумів. По–суті Е. Мах посилив гно- сеологічний феноменалізм і методологічний емпіризм шляхом впровадження принципу «найменшої витрати сил». Цей принцип визнає опис фактів ідеалом науки і вимагає відмовитися від їхнього пояснення, що нібито, по–перше, призведе до подолання дуалізму фізичного та психічного; по–друге, подолає відрив наук про природу від наук про людину; а, по–третє, сприятиме розкриттю секрету ефекту впливу пізнавальних засобів спостереження суб'єкта на образ об'єкта, що досліджується. «З попереднього ходу наших думок само собою зрозуміло, яким має бути зміст вищої єдності в сфері теоретичного мислення: це узагальнення всього, що дано нам в досвіді» [1,с.17]. На переконання Р. Авенаріуса, досвід індивіда виражається в соціально обумовлених поняттях, які, по суті, є історичними конструкціями. «Чистий досвід» інтерпретується Р. Авенаріусом як сукупність ідей–думок, сприйняттів–образів предметів, оцінок і т. ін., які вербалізуються в мовні твердження. Саме останні повинні стати матеріалом для критики, яка, у свою чергу, має дослідити досвідні умови і так далі. Універсальну концепцію світу, значущу для всіх, можна отримати, очистивши поняття про світ від індивідуальних різночитань, міфічних і філософських фантазій. У цьому сенсі критика досвіду виступає метафілософією, в межах якої критик піддає аналізу сформульовані певним індивідом твердження.

Е. Мах і його прихильники стверджували, що наукова філософія повинна займатися винятково аналізом особливостей пізнання. Єдиною реальністю визнавався лише досвід окремих індивідів як сукупність всього безпосередньо спостережуваного ними, або, як говорив австрійський вчений, нейтральних щодо матерії і свідомості «елементів світу». Поняття «нейтральний елемент досвіду» означало в махізмі одночасну наявність духовного і матеріального початку як в світі, так і в свідомості. Е. Мах наголошував, що основу наукового знання складають не факти (фіксовані в певний спосіб події), а відчуття. Відповідно, махісти тлумачили поняття тільки як «економні» описи досві- ду. Виходячи з мети «економії мислення» і закликаючи до мінімізації теоретичних засобів, Е. Мах сформулював принцип економії мислення, згідно якому, не слід корис- туватися метафізичними сутностями, а треба описувати емпіричний досвід індивідів (таким чином, наукова філософія має бути суто

феноменологічною і дескриптивною).

«Природничонаукове відношення інстинктивно розвинулося в практичній діяльності, в звичайному мисленні і звідси тільки перенесено в область наукову, розвинувшись врешті–решт у свідому методику» [8,с.50]. Лише тоді наука сприятиме економному освоєнню навколишнього світу.

Теорія марксизму стала одним з найфундаментальніших філософсько–наукових вчень про діяльність. Згідно К. Марксу, предметний характер діяльності полягає в тому, що серед усіх живих істот лише людина здатна ставиться до предмету адекват- но його природі й особливостям, оскільки вона, засвоюючи цей предмет, переробляє його завдяки своїй активності. Тобто освоєння предмету можливе тільки на основі попередньої теоретичної, пізнавальної діяльності. Саме завдяки останній, людина в предметній діяльності творчо перетворює природу, а не лише адаптується до неї як роблять це тварини. Таким чином, діяльність потрібно розуміти як органічну єдність чуттєво–практичної і теоретичної форм діяльності.

К. Маркс вважав, що будь–яке життя суспільних індивідів є практичним, оскільки його основою є трудова діяльність людей. Він підкреслював, що предметне виробни- цтво матеріальних і духовних благ, а також історія його розвитку є результатом змін людських сутнісних сил, які знаходять своє відображення в процесах опредметнення.

К.Маркс проголосив, що лише «в практиці повинна довести людина істинність, тобто дійсність і потужність, посюсторонність свого мислення» [5,с.1]. Відповідно, зміни матеріального виробництва пов'язані із змінами суспільних стосунків, стаючи, тим самим, результатом розвитку практики. Перетворення світу є основою для прояву творчо–активної сутності людини. Основою практично–творчого ставлення людини до світу є створення нею системи штучних засобів та знарядь перетворення дійснос- ті, що відтворюються й удосконалюються у процесі історичного розвитку людства, транслюючись з покоління у покоління як особлива культурна реальність. К. Маркс вважаючи, що все суспільне життя є практичним, розглядав всі явища і процеси, з якими взаємодіє соціальний суб'єкт, як результати практичних і теоретичних, об'єктивних і суб'єктивних моментів діяльності. Німецький мислитель наголошував, що можли- вості оптимізації форм практичної діяльності залежать від соціально–політичної та соціально–економічної ситуації у суспільстві.

Ідеї К. Маркса про об'єктивну закономірність історичного розвитку суспільства стали основою політичних переконань О.О. Богданова. Крім того, ідеї К. Маркса відіграли при створенні тектології методологічну роль. Головними інструментами марксизму, що були використані О.О. Богдановим, стали монізм методу і монізм світосприйняття. Проте російський мислитель не сприймав вчення марксизму догма- тично, а збагачував його новітніми ідеями, тим самим осучаснюючи його. Наприклад, засоби, які пропонував К. Маркс для переходу від капіталізму до комунізму (через етап соціалізму) О.О. Богданов вважав неефективними й недостатніми (насамперед, тут мається на увазі політична революція). Російський вчений вважав, що перейти від капіталістичного класового суспільства до соціалізму не вдасться без культурної самоорганізації робітничого класу. Рушійними силами перетворення суспільства для нього виступають насамперед виявлені ним наукові принципи, або тектологічні закони. Об'єднуючи спеціалізовані наукові методи й вирішуючи питання універсально–прак- тичного характеру, О.О. Богданов створив унікальну концепцію системного підходу до аналізу явищ у природі і соціумі.

Автором визначено зміст основних проблем, що проходять через всю американ- ську філософію дії і згодом стають стрижнем основних теорій ефективної діяльності. А саме, в трансценденталізмі основним завданням стає пошук тих засад знання, які мають стати підґрунтям для діяльності людини і формулювання критеріїв її результативності. Бажаним результатом такої діяльності має бути гармонія в існуванні людини, суспільства і природи.

Один з перших представників прагматизму Ч. Пірс проголосив критерієм істинності знання можливість його практичного застосування. Мислення розглядалося ним як спо- сіб ефективної організації діяльності людського організму щодо його пристосування до умов існування в зовнішньому середовищі. Будь–яке науково–теоретичне дослідження він розглядав як сукупність зусиль, що спрямовані на подолання сумніву і досягнення стану віри. Істиною він вважав стійке вірування, що не піддається сумніву і може стати стрижнем діяльності. Перепонами на шляху до отримання істинного знання про світ, на переконання цього мислителя, є домінування формальних методів пізнання і зне- вага до багатьох практично–значущих ідей. Тому він запропонував доповнити методи традиційної формальної логіки позалогічними. Ч. Пірс сформулював знаменитий принцип прагматичної максими: логічні форми (поняття, судження й умовивід), в яких знаходить вираз знання про об'єкт, не є субстанційними, оскільки вони цілком зале- жать від змісту діяльності людини (тобто від її практики). Логічно осягаються лише ті властивості предмету, які згодом могли б мати практичне значення. Отже, поняття про об'єкт формується як сукупність практичних результатів, які можуть бути отримані в результаті взаємодії суб'єктів пізнання з цим об'єктом.

Інший видатний представник прагматизму У. Джеймс постулював, що істинним знання може бути лише така інформація, яка сприяє пристосуванню людини до умов її життя і дозволяє краще використовувати весь наш досвід. Упевненість, таким чином, є правилом для діяльності; а функція мислення полягає в тому, щоб бути тільки першим кроком в утворенні життєвих звичок і пристосувань» [2,с.175].

Відповідно, призначенням свідомості є визначення пріоритетних цілей й обрання ефективних засобів для їхнього досягнення. Метою теоретичного пізнання він вважав

передбачення результатів досвіду. В такому разі, знання змісту абстрактних понять науки і логіки не надає автоматично пересічним громадянам знань про реальний світ, адже вони не є дороговказом для реалізації їхніх прагнень. Тому він радив розвивати практично значущу теорію верифікації (перевірки знання на істинність), яка слідува- тиме принципу досягнення користі від знання в межах кінцевої доцільності дій, що вчиняються для вирішення конкретних завдань. Таким чином, філософський аналіз людського досвіду прагматисти переорієнтували з досліджень високих цілей на засоби їхнього здійснення.

Засновник інструменталізму (різновиду прагматизму) Дж. Дьюї презентував власний варіант діяльнісного підходу до пізнання. Останнє інтерпретується ним як процес оцінювання людиною життєвих ситуацій та дієвий шлях до успішної адаптації (тут успіх тлумачиться як соціальне визнання). Філософія зростає з людських справ і пов'язана із ними своєю спрямованністю» [3,с.11]. Мислення розглядається ним як ефективний інструмент для здійснення діяльності, який сформувався в результаті тривалої еволюції людини як біологічного виду. Мислення окремого індивіда постає як його практична здібність, яку він використовує для подолання сумнівів. Тим самим мислення постає як інструмент, що дає можливість людині приймати найбільш обґрунтоване й доцільне рішення. Знання має слугувати для вирішення конкретних проблемних соціальних та індивідуальних ситуацій. В ході процесу пізнання суб'єкт прагне змінити світ у відповідності із власними інтересами. Істинним оголошується те, що приносить практичну користь. Звідси бере свій початок заклик до реформування сфери освіти як витоку знання про навколишній світ та інструменту його масового поширення. Дж. Дьюї запропонував два напрямки реформування освіти (зазначимо, що під його керівництвом ці цілі були досягнуті). По–перше, на його думку, слід надати пріоритет у викладанні прикладним наукам перед теоретичними. Адже формування знань має здійснюватися в ході практичної самодіяльності й накопичення особистого досвіду (навички адаптації, які мають найбільшу користь в умовах вільного підприєм- ництва, стають сутністю отриманих знань). По–друге, прикладна етика (як практична складова філософії) має взяти під свій контроль формування аксіологічної сфери

життєдіяльності суспільства і здійснювати перманентну ревізію цінностей відповідно до трансформації потреб соціуму, що, у свою чергу, сприятиме вихованню активної громадянської позиції молоді. Причому критеріями моральності, на його переконання, насамперед мають виступати успіх та практична доцільність.

Безперечно, ідеї емпіріокритицизму стали потужним джерелом формування як тектології, так і праксеології – теорій ефективної діяльності, що були розроблені у XX столітті О.Богдановим та Т.Котарбіньським. Саме емпіріокритицизм став основою для створення методологічного і термінологічного апарату богданівського емпіріомонізму, а згодом деякі ідеї позитивізму знайшли своє відображення і в його тектології. Мається на увазі ідея Е. Маха, що світ складається з однорідних елементів, і головне завдання науки полягає у дослідженні їхніх взаємозв'язків. Розвиваючи ці ідеї емпіріокрити- цизму, О.О. Богданов принципово наполягав на необхідності заміни терміну «відчуття суб'єкта» терміном «колективний досвід». Відповідно, «нейтральні елементи досвіду» Е. Маха перетворюються в нього на «кристали соціальної активності». Тим самим, О.О. Богданов акцентував увагу на активно–перетворюючій властивості людської свідомості. Засновник тектології стверджував, що такі метафізично–філософські поняття як «дух», «матерія» та інші є лише пізнавальними фікціями, що були породженні трудовими відносинами попередніх епох і втратили сенс поза їхніми межами. Інакше кажучи, на його переконання ці поняття не є універсальними і їх слід вилучати із сучасної науки. Т. Котарбіньський, так само як і представники другого етапу розвитку позитивізму, стверджував, що процес пізнання слід раціоналізувати на засадах реконструкції мови науки шляхом звільнення її від неоднозначних понять. Останні в праксеології отримали назву «мовних гіпостаз». На переконання польського вченого, будь–якому терміну має відповідати реальна річ. Назви ж властивостей і відношень, а також описи положень речей мають розглядатися не як терміни, а як метафори, і тому з мови науки їх слід вилучити. На переконання польського мислителя, доцільно сміливіше позбавлятися від неважливих або зайвих елементів культурної спадщини. Таким чином, вчений переймався проблемою пошуку нових технологій роботи зі знанням, нових механізмів його структурування для раціоналізації діяльності.

На думку автора, основною ідеєю представників американської філософії прагма- тизму та інструменталізму, що лягла в основу тектології та праксеології, є наступна: визнання істинним знанням лише такого, що скеровує діяльність людей. Тому для ефективнішої організації діяльності слід знайти джерела істинного знання та вдосконалити методи його отримання. Також слід встановити фактори, що заважають отримувати необхідні людям знання, та розробити методи їхньої нейтралізації. Для цього потрібно вдосконалити існуючі пізнавальні практики або винайти нові. Саме ці завдання й прагнули реалізувати у своїх варіантах теорії ефективної діяльності як О.О. Богданов, так і Т. Котарбіньський.

Зазначимо, що спорідненість філософського розуміння практичної діяльності К. Марксом і розуміння організаційної діяльності в праксеології Т. Котарбіньського є очевидною. Актуалізація творчого потенціалу діячів, проблеми спеціалізації праці, організації трудового процесу, співвідношення теоретичної та практичної діяльнос- ті – все перераховане є предметом наукового дослідження як в марксизмі, так і в праксеології.

Список використаних джерел

1. Авенариус Р. Критика чистого опыта / Р. Авенариус – М.: ЛКИ, 2008. – 224. с.
2. Джеймс У. Многообразие религиозного опыта / У. Джеймс. – М.: Наука, 1993. – 432 с.
3. Дьюи Дж. Реконструкция в философии / Дж. Дьюи. – М.: Логос, 2001. – 168 с.
4. Маркс К. Тезисы о Фейербахе: [сочинения] / К. Маркс, Ф. Енгельс. Полн. собр. соч. Изд.
5. – М.: Политиздат, 1955. –Т. 3. – С. 1–4.
5. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии: процесс производства капитала / К. Маркс. – М.: – Политиздат, 1983. – Т. 1. – 592с.
6. Мах Э. Анализ ощущений и отношение физического к психическому. М.: Издательский дом «Территория будущего», 2005. — 304 с.
7. Пирс Ч. Начала прагматизма / Ч. Пірс – СПб.: Лаборатория Метафизических Исследований философского факультета СПбГУ; Алетейя, 2000. – 318 с.

Лёвкина Е.Г. Постановка проблемы деятельности в истории философии

Анализируются общие гносеологические и онтологические предпосылки формирования деятельностно–практического подхода в философии, а также представляются произведенные в европейской и американской мысли подходы к решению проблемы построения универсальной методологии деятельности.

Ключевые слова: *праксеология, деятельность, организация, тектология, эффективность, универсальная методология, опыт, субъект деятельности.*

Leovkina, O.G. Problem of the activity in the history of philosophy

The paper analyzes the general epistemological and ontological conditions of formation of an action–practical approach to philosophy, and produced presented in the European and American thinking approaches to solving the problem of constructing a universal methodology activities.

Key words: *praxeology, activity, organization, tektolohiya, efficiency, universal methodology, experience, an activity.*

ОДЕСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Одеський національний університет імені І.І. Мечникова)
*керівник **Барвінська П.І.**, кандидат історичних наук, доцент* E-mail: barwinskaja@ua.fm

ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Полтавський факультет Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого) *керівник **Куцепал С.В.**, доктор філософських наук, професор*
E-mail: svkutsepal@rambler.ru

СЕВАСТОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Севастопольський національний технічний університет, м. Севастополь) *керівник **Фіров П.Т.**, кандидат історичних наук, доцент*
Тел.: 8 068 925 74 57

СІМФЕРОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Кримський економічний інститут Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана, м. Сімферополь) *керівник **Попов О.Д.**, кандидат історичних наук, доцент*
E-mail: popalex79@mail.ru

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка) *керівник **Кліш А.Б.**, доцент*
E-mail: Klish_Andriy@ukr.net

УМАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини) *керівник **Кривошея І.І.**, кандидат історичних наук, доцент*
E-mail: kii1969@mail.ru

ХАРКІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут») *керівник **Владленова І.В.**, кандидат філософських наук, доцент*
E-mail: vladlenova@email.ua

ЧЕРКАСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Черкаський державний бізнес-коледж) *керівник **Васильчук Є.О.**, кандидат політичних наук*
+3 8 067 735 51 17; +3 8 093 065 79 58
E-mail: vasilchuk84@bk.ru

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Чернігівський педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка)

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: **www.gileya.org.ua**

Див. також: Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського:
www.nbuv.gov.ua/portal *Розділ: **Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць***